

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Vrchní soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Romana Horáčka, Ph.D., a soudců Mgr. Jiřího Čurdy a JUDr. Ing. Radky Zahradníkové, Ph.D., ve věci

žalobce: **ak. arch. Z. D.**,
se sídlem xxx
zastoupený Mgr. Martinem Láníkem, advokátem
se sídlem Italská 1274/8, Praha 2,

proti
žalované: **Botanická zahrada hl. m. Prahy**, IČO 00064572
se sídlem Praha 7, Nádvoří 134,
zastoupená JUDr. Josefem Skácelem, advokátem
se sídlem Londýnská 674/55, Praha 2,

o ochranu autorského práva, **k odvolání žalobce** i žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 4. 12. 2020, č. j. 32 C 108/2005-1411,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I. v rozsahu povinnosti žalované zaplatit žalobci 268 334 Kč s 3% úrokem z prodlení z této částky od 11. 11. 2005 do zaplacení potvrzuje.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci k rukám jeho právního zástupce na náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů do 3 dnů od právní moci rozsudku 926 106,65 Kč.
- III. Žalobce a žalovaná jsou povinni zaplatit státu na náhradu řízení do 3 dnů od právní moci rozsudku žalobce 0 Kč a žalovaná 0 Kč.

Odůvodnění:

1. Městský soud v Praze shora uvedeným, v pořadí již čtvrtým, rozsudkem rozhodl tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci částku 1 478 870 Kč spolu s 3% úrokem z prodlení od 11. 11. 2005 do zaplacení a to do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok I.), žaloba na zaplacení částky 59 254 Kč spolu s 3% úrokem z prodlení od 11. 11. 2005 do zaplacení se zamítá (výrok II.), žaloba na zaplacení úroků z prodlení z částky 1 538 124 Kč od 30. 6. 2003 do 10. 11. 2005 se zamítá (výrok III.), žalovaná je povinna zaplatit žalobci část nákladů řízení ve výši 1 060 225 Kč k rukám právního zástupce žalobce, a to do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok IV.) a žalovaná je povinna zaplatit České republice náklady znalečného ve výši 38 000 Kč, a to do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok V.).

Obsah žaloby a tvrzení žalobce

2. Vyšel z podané žaloby, kterou se žalobce požadoval určení, že žalovaná neoprávněně použila projektovou dokumentaci architektonicko-stavební části a interiéru pro dílo Skleník Pražské botanické zahrady FATA MORGÁNA tím způsobem, že tuto projektovou dokumentaci bez souhlasu jejího autora, tedy žalobce, zpřístupňovala třetím osobám, které do tohoto projektu činily svévolné zásahy a změny. Dále se žalobce domáhal vydání bezdůvodného obohacení – odměny, která by mu náležela jako autorsko-právní honorář s přihlédnutím ke specifiku celé stavby, a to v částce na základě výpočtu České komory architektů, jejíž posudek v této souvislosti doložil. Dále se žalobce domáhal morální satisfakce – zadostiučinění v penězích ve výši 100 000 Kč. Tvrdil, že na základě smlouvy č. 0811/96 ze dne 8. 11. 1996 na objednávku pro žalovanou zhotovil projektovou dokumentaci pro dílo nazvané Skleníky Pražské botanické zahrady – FATA MORGÁNA. Žalovaná neplatně odstoupila od smlouvy podáním ze dne 2. 12. 1999, přesto žalobce svůj závazek ze smlouvy splnil, i když mu to žalovaná znemožňovala. V průběhu prosince 1999 předal kompletní prováděcí dokumentaci díla žalované, a tato dokumentace byla později s určitými změnami použita k realizaci stavby. Žalobce též tvrdil, že žalovaná tím, že bez souhlasu autora poskytovala jeho autorské dílo třetím osobám, které do něj prováděly zásah bez jeho svolení, hrubě porušila jeho autorská práva. Proto se domáhá určení, že žalovaná neoprávněně použila projektovou dokumentaci architektonicko-stavební části a interiéru pro dílo Skleník Pražské botanické zahrady FATA MORGÁNA tím způsobem, že tuto projektovou dokumentaci bez souhlasu autora zpřístupňovala třetím osobám, které do něho činily svévolné zásahy a změny. K výzvě soudu pak žalobce upřesnil, že žalovaná porušila jeho autorská práva již v listopadu 1999, kdy svévolně změnila založení a tvar horního mantinelu skleníku v rozporu s prováděcím projektem žalobce i stavebním povolením, souběžně pak byly pořizovány nezákonné kopie autorského díla žalobce a předány cizím subjektům, které provedly zásahy do jeho autorského díla. Dále se žalobce domáhal zaplacení odměny, která by mu náležela za užití díla žalovanou, protože k realizaci díla stavbou došlo bez zaplacení autorské odměny či uzavření licenční smlouvy. Specifikoval, že se domáhá bezdůvodného obohacení ve výši odměny, která by mu náležela s ohledem na přechodná ustanovení zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon (dále jen „AZ“), dále se žalobce domáhal satisfakce, tedy zadostiučinění ve výši 100 000 Kč za neoprávněné nakládání s jeho dílem, tedy jak za neoprávněné užití, tak za změny, které byly do jeho díla provedeny, a které on zjistil až při návštěvě skleníku po jeho zpřístupnění veřejnosti.

Vyjádření žalované

3. Žalovaná navrhovala žalobu zamítnout. Učinila nesporným, že žalobce je autorem díla označeného jako Skleníky Pražské botanické zahrady – FATA MORGÁNA, zpochybnila však, že by vlastní projektová dokumentace byla vůbec autorským dílem. Učinila nesporným, že byla uzavřena smlouva o vytvoření díla podle obchodního zákoníku, žalobce pak části této smlouvy nedostál, proto žalovaná odstoupila od smlouvy. Žalovaná za dílo, které si u žalobce objednala, zaplatila.

Žalobce dodal projektovou dokumentaci pro stavební povolení, tato je ve vlastnictví žalované a může s ní tedy nakládat. Pokud předala toto dílo jiným odborným subjektům za účelem realizace díla, nemůže se jednat o neoprávněné užití. Co se týče nároku na vydání bezdůvodného obohacení, pak by to muselo být pouze za to, že žalovaná neoprávněně nakládala s dílem tak, jak se domáhá žalobce v rámci určovacího nároku. Časově však k tomu mělo dojít za účinnosti zákona č. 35/1965 Sb., takže se nemůže o takový nárok jednat, mohlo by se jednat pouze o odměnu, která by autorovi náležela, ale ta by měla vyplývat z uzavřené smlouvy. Žalovaná opakovaně namítala promlčení nároku na zaplacení, ať již odměny nebo vydání bezdůvodného obohacení, stejně tak promlčení nároku na zadostiučinění v penězích. Navrhla zamítnutí žaloby.

Posouzení věci soudem prvního stupně

4. Soud věc posoudil podle § 32 autorského zákona a uvedl, že na základě znaleckého posudku a předchozího pravomocného rozhodnutí odvolacího soudu, jehož názorem je vázán, má postaveno na jisto, že došlo k zásahu do projektové dokumentace žalobce. Jednalo se o zásah natolik intenzivní, že porušuje osobnostní autorská práva žalobce, tedy porušuje práva žalobce k duševnímu vlastnictví při vytvoření projektové dokumentace. Na základě toho soud shledal žalobu v této části důvodnou, neboť došlo k neoprávněnému zásahu do autorských práv žalobce ze strany žalované. Za zásah je odpovědná žalovaná, neboť v té době byla stavitelem, a tedy objednatelem stavby. V podrobnostech odkázal na závěry soudu odvolacího, které byly uvedeny v předchozím rozhodnutí. Zdůraznil, že žalobce až v podání ze dne 3. 12. 2019 přesně specifikoval svůj nárok, kdy nad rámec do té doby opakovaného nároku na vydání bezdůvodného obohacení (předtím majetkové újmy) specifikoval, že to představuje částku, o co se nezmenšil majetek žalovaného, tj. částku, kterou by musel žalobci zaplatit za licenci, na základě, které by byl oprávněn poskytnout dílo třetím osobám a umožnit jim provádět změny díla. Dále uvedl, že pro stanovení výše není možné použít znalecký posudek VUT v Brně, zpracovaný k zadání soudu (viz výše), ani znalecký posudek akad. arch. Jana Sapáka ze dne 27. 11. 2007 zn. SZP C/III/07 (čl. 84), zpracovaný pro jiné soudní řízení u OS pro Prahu 4, ani ze stanoviska České komory architektů ze dne 28. 6. 2005 č. j. 0657-2005/Pl-On (čl. 1232) doloženého žalobcem. Je to z důvodu, že oproti nároku žalobce představujícímu bezdůvodné obohacení spočívající v nezmenšení majetku žalovaného, které by nastalo, pokud by byla uzavřena licenční smlouva, která by žalovanou opravňovala zpřístupňovat autorské dílo žalobce třetím osobám a provádět do něho zásahy a změny, a žalovaná by musela za tato oprávnění zaplatit odměnu, znalecký posudek VUT řešil „výši finanční sankce stanovené jako doplacení celé částky honoráře, který by příslušel architektovi v případě, že by bylo dílo dokončeno ve spolupráci s jeho autorem bez vypovězení smlouvy + 100% výše uvedeného nedoplatku jako sankce“ (odpověď na otázku č. 8, str. 19 posudku), znalecký posudek znalce Sapáka se zabýval otázkou, zda projektová dokumentace žalobce byla využita pro dokumentaci, dle které byla stavba realizována a do jaké míry je realizační dokumentace samostatným dílem na původní dokumentaci nezávislým a stanovisko ČKA řešilo výpočet hmotné újmy způsobené neoprávněným výkonem autorského práva a zásahem do něho bez souhlasu autora. Po dalším pečlivém zkoumání však soud uzavřel, že s pravděpodobností rovnající se jistotě, nebude v daném případě možné ani znaleckým posudkem zjistit výši bezdůvodného obohacení, které musí představovat tržní cenu za licenční oprávnění, kterou by žalovaná musela zaplatit žalobci, aby mohla jeho dílo postupovat třetí osobě a činit v něm změny. Je třeba vzít zřetel na to, že projekt žalobce byl ojedinělým dílem, jak vyplývá ze samotné Smlouvy, resp. její přílohy č. 1, kde je toto dílo charakterizováno jako dílo s atypickým architektonickým řešením v nejbližším stupni obtížnosti a stejně tak to vyplývá i ze stanoviska České kanceláře architektů ze dne 28. 6. 2005 (viz výše), ale i z předchozího stanoviska ČKA ze dne 20. 6. 2005 č. j. 0634-2005/Pl-On, především na straně 6 (čl. 1240). Z toho pro soud vyplynulo, že příp. ustanovený znalec by z důvodu výjimečnosti této stavby měl nedostatečné podklady či nejspíš by neměl žádné pro porovnání, ze kterých by mohl odvodit tržní hodnotu licenční odměny. Po pečlivém uvážení, po závěru, že výši nároku nelze zjistit zadáním posudku, se tedy soud rozhodl posoudit pravděpodobnou výši bezdůvodného obohacení dle vlastní úvahy v souladu s § 136 o. s.

ř. Podpůrným podkladem mu bylo stanovisko s výpočtem, které ČKA vypracovala a ve kterém se odborně vyjadřuje a vypočítává „hmotnou újmu“ způsobenou žalovanou neoprávněným výkonem autorského práva užitím tohoto díla a zásahem do něho bez souhlasu autora. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 142 odst. 2 o. s. ř., o náhradě nákladů vzniklých státu podle § 148 o. s. ř.

Odvolání žalované

5. Proti rozsudku se včas odvolala žalovaná, a to v rozsahu výroků I., IV. a V. V odvolání zopakovala své předcházející argumenty k přechodným rozhodnutím soudů, tedy že nesouhlasí se zjištěným skutkovým stavem soudem prvního stupně i výsledným právním hodnocením, provedeným soudem prvního stupně. Jestliže se nárok žalobce posuzuje jako nárok vyplývající z bezdůvodného obohacení, pak ve světle již dříve učiněného závěru odvolacího soudu (jenž tehdy z důvodu nedostatku žalobních tvrzení nemohl učinit závěr o povaze nároku) o vztahu projektové dokumentace a stavby musí obohacení vydat hlavní město Praha jako originární, od počátku až do vydání rozsudku (§ 154 odst. 1 o. s. ř.) jediný vlastník výsledné stavby a ten, kdo získal na úkor žalobce majetkový prospěch. Žalovaná se měla bezdůvodně obohatit o 1 478 870 Kč tím, že se nezmenšil její majetek o částku, kterou by musela zaplatit žalobci za licenci, na jejímž základě by byla oprávněna poskytnout projektovou dokumentaci třetím osobám a umožnit jim provádět změny díla. V žalobě je tvrzeno deset změn, v předmětném řízení lze posuzovat jen ty, které žalobce tvrdí. Pro věcnou správnost rozhodnutí je podstatné, že soud prvního stupně z hlediska porušení autorského práva, vzniku nároku na žalobce na odměnu a zjištění výše bezdůvodného obohacení nevyhodnotil každou jednotlivou změnu projektové dokumentace. Výše bezdůvodného obohacení dle ceny obvyklé by připadala v úvahu, kdyby smlouva mezi účastníky byla neplatná nebo kdyby zanikla. Pro úplnost je třeba uvést, že k bezdůvodnému obohacení žalované, (pokud se obohatila), došlo za účinnosti zákona č. 35/1965 Sb. (podle soudu prvního stupně v květnu 2000), a je tak nadbytečná případná úvaha o výkladu nároku podle § 40 odst. 4 zákona č. 121/2000 Sb. Navíc, nejsou zde podmínky pro to, aby soud prvního stupně nemohl určit výši žalobcova nároku postupem podle § 136 o. s. ř., navíc s odůvodněním, že již podle smlouvy mezi účastníky i z dalších důkazů vyplývá ojedinělost díla. Úvahu ve smyslu nesprávně aplikovaného zákonného ustanovení soud prvního stupně navíc založil na materiálu ČKA, který je jen teoretický a téměř výlučně pracující s neplatným honorářovým řádem a z něj vycházejícími veličinami místo údajů ze smlouvy. Smlouva o dílo ostatně byla výsledkem žalobcova projevu vůle, kterou byl žalobce po celou dobu (stejně jako žalovaná) vázán. Podle smlouvy lze navíc výši nároku stanovit přesně, což také vylučuje postup podle § 136 o. s. ř. Podle pokynu odvolacího soudu měl soud prvního stupně vyjít z toho, že o existenci porušení se žalobce mohl dovědět až po zhlédnutí faktické realizace díla (stavby), tedy po jejím zpřístupnění veřejnosti v srpnu 2004 (čl. 30 usnesení VS v Praze z 26. 2. 2018), a ne že právo není promlčeno. Podle závěru soudu prvního stupně nebylo podstatné, kdy proběhla realizace autorského díla dle změněné projektové dokumentace, podstatné bylo, kdy byly provedeny samotné změny (odst. 13. rozsudku in fine). Podle zákona č. 40/1964 Sb., účinného do 31. 12. 2013, právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení se promlčí za dva roky ode dne, kdy se oprávněný dozví, že došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo se na jeho úkor obohatil (subjektivní lhůta) s tím, že nejpozději se právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení promlčí za tři roky (objektivní lhůta), (viz také NS 33 Odo 1136/2006). Vzhledem k závěru soudu prvního stupně o tom, kdy došlo k porušení žalobcova práva (a vzniku práva na vydání plnění z bezdůvodného obohacení), tj. květen 2000, objektivní lhůta skončila v květnu 2003, resp. podle žádosti o změnu stavby před dokončením, tj. listopad 2001, skončila v listopadu 2004, a proto žalovaná trvá na promlčení žalobcova nároku, pokud by zde byl, když ten předmětné řízení zahájil až v srpnu 2005. Nejpozději v srpnu 2004 také žalobce musel vědět, že stavba je majetkem hlavního města Prahy, a proto kromě opoždění u soudu uplatněného práva v roce 2005 žaloval nesprávný subjekt (podle konstantní judikatury nejvyššího soudu, např. 28 Cdo 4163/2016 předpokladem vzniku vydat bezdůvodné obohacení není protiprávní jednání obohaceného ani jeho zavinění,

nýbrž objektivně vzniklý stav obohacení; pasivní věcná legitimace stíhá osobu, již se plněním dostalo prospěchu spočívajícím ve zvýšení jejích aktiv nebo snížení pasiv, ač by se tak za běžných okolností stalo). Proto navrhl, aby odvolací soud tímto odvoláním napadený rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu v celém rozsahu zamítne a žalované přizná právo na náhradu nákladů řízení.

Vyjádření žalobce k odvolání

6. Žalobce ve svém vyjádření k odvolání fakticky odkázal na svou předchozí argumentaci opakující se již v průběhu řízení a týkající se porušení jeho autorských práv k projektu skleníku. Zároveň se odvolal do výroku IV. rozsudku s odůvodněním, že podle jeho názoru neměl soud prvního stupně přistupovat k aplikaci § 150 o. s. ř. a neměl odměnu snižovat o 25 %.

Předchozí rozhodnutí soudů

7. O věci samé již odvolací soud opakovaně rozhodoval.
8. Ve svém rozhodnutí ze dne 26. 2. 2018, č. j. 5 Co 96/2016-1148, které bylo i přezkoumáno Nejvyšším (sp. zn. 30 Cdo 3055/2018) i Ústavním soudem (sp. zn. II. ÚS 635/19), a dalším rozhodnutí ze dne 18. 10. 2022, č. j. 3 Co 24/2021-1530 odvolací soud dospěl k závěru, že žalobce je autorem sporné projektové dokumentace, tato dokumentace splňuje kumulativní znaky autorského díla podle § 2 zákona č. 35/1965 Sb., autorský zákon, který je třeba aplikovat s ohledem na dobu vzniku díla a § 106 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon. Zároveň uzavřel, že objednatel, žalovaná, tedy mohla dílo, v podobě jeho hmotného substrátu – projektové dokumentace – použít, avšak pouze k účelu stanovenému smlouvou, tedy zhotovení stavby skleníku Fata Morgána. K žádnému jinému účelu užití jej smlouva o dílo č. 0811/96 neopravňovala. Dílo, případně jeho části ve formě jednotlivých výkresů projektové dokumentace využila pro zpracování „upravené“ projektové dokumentace, podle které pozmeněné (stavební) dílo následně realizovala, což bylo prokázáno znaleckými posudky předloženými žalobcem. Jestliže tedy žalovaná dílo užila k jinému účelu, pak ho užila neoprávněně a žalobci náleží nároky uvedené v § 32 odst. 1 zákona č. 35/1965 Sb., autorský zákon /autor, jehož právo bylo porušeno, může se domáhat zejména toho, aby rušení jeho práva bylo zakázáno, následky porušení odstraněny a poskytnuto mu přiměřené zadostiučinění/ i podle ust. § 40 AZ (s ohledem na skutečnost, že delikt ní jednání žalovaného probíhalo od odstoupení od smlouvy o dílo do doby kolaudace stavby, při které je nepochybně třeba projektová dokumentace).
9. Zabýval se též námitkou promlčení vznesenou žalovanou, kde odkázal na předchozí rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 2. 2013, č. j. 3 Co 79/2011-523, ve kterém je uvedeno, že závěr soudu prvního stupně o tom, že došlo k promlčení peněžitých nároků žalobce, je nesprávný, jelikož žalobce se mohl s reálným provedením díla seznámit až po jeho otevření v srpnu 2004. Argumentace žalované, že z listinných důkazů vyplývá, že byl o této skutečnosti, tedy pozmenění a využití díla, žalobce informován již dříve, proto podle odvolacího soudu neobstojí.

Řízení před Nejvyšším soudem

10. Ve svém posledním rozhodnutí ze dne 18. 10. 2022, č. j. 3 Co 24/20121-1530 Vrchní soud v Praze uzavřel, že nárok v části dán je a není promlčen, jelikož se jednalo o úmyslné bezdůvodné obohacení. S tímto názorem však nesouhlasil Nejvyšší soud, který ve svém rozhodnutí o dovolání žalované ze dne 31. 10. 2023, č. j. 23 Cdo 1031/2023-1589 uvedl, že rozhodnutí odvolacího soudu neobstojí, jelikož v poměrech projednávané věci je významné, že v případě užití díla v režimu zák. č. 35/1965 Sb. tvoří právo autora na odměnu za užití jeho díla součást absolutního autorského práva, proto při jakémkoli užití díla, a to i užití neoprávněném (s výjimkou zákonem stanovených situací), je toto absolutní právo dotčeno a autor se může domáhat jeho uspokojení zaplacením autorské odměny. Pakliže je tedy právo na zaplacení autorské odměny při užití díla regulováno přímo ustanoveními zákona č. 35/1965 Sb. a zaplacení autorské odměny představuje uspokojení absolutního práva autora (resp. splnění pohledávky autora z výkonu tohoto práva), právo na vydání,

resp. náhradu, bezdůvodného obohacení za užití tohoto díla v rozsahu nezaplacené autorské odměny se (pro svoji subsidiaritu) neuplatní. Byť tedy možnost vzniku bezdůvodného obohacení (jako obecného soukromoprávního institutu) není v souvislosti s výkonem autorského práva podle zákona č. 35/1965 Sb. zcela vyloučena, neuplatní se obecná soukromoprávní úprava závazku k jeho vydání, resp. nahrazení, v takovém rozsahu, v jakém je zvláštní úpravou v tomto zákoně stanoveno pro autora (absolutní) právo na zaplacení autorské odměny při užití jeho díla, neboť majetek uživatele díla se (právě pro vznik jeho povinnosti k zaplacení autorské odměny) užitím díla tímto způsobem na úkor autora nezvětšil. Podle dovolacího soudu tak odvolací soud opomněl, že v průběhu roku 2000 (až do 30. 11. 2000) byl stále účinný zákon č. 35/1965 Sb., přičemž právní vztahy vzniklé do tohoto data a práva a povinnosti z nich vzniklé (tedy včetně závazku k vydání, resp. nahrazení, bezdůvodného obohacení vzniklého do tohoto data) se řídí tímto zákonem (srov. § 106 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb.). Proto v souvislosti s neoprávněným užitím předmětného díla, ke kterému došlo do shora uvedeného data, vzniklo žalobci právo na zaplacení autorské odměny podle § 13 odst. 1 zák. č. 35/1965 Sb., čímž je vyloučena možnost vydání, resp. náhrady, bezdůvodného obohacení za takovéto užití díla v rozsahu nezaplacené autorské odměny. Dále uvedl, že v poměrech projednávané věci má však právní kvalifikace žalobcem uplatněného nároku význam z hlediska posouzení žalovanou uplatněné námitky promlčení, a to vzhledem k podstatným odlišnostem v právní úpravě promlčení práva na zaplacení autorské odměny podle § 101 obč. zák. a práva na vydání, resp. nahrazení, bezdůvodného obohacení podle § 107 obč. zák. Proto, podle dovolacího soudu, vyšel-li odvolací soud ze zjištění, že k neoprávněnému užití díla žalobce ze strany žalované došlo v průběhu roku 2000, aniž by zároveň zohlednil, zda se tak stalo za účinnosti zákona č. 35/1965 Sb., jehož úprava vylučuje právní posouzení žalobcem uplatněného nároku jako nároku na vydání bezdůvodné obohacení, nebo za účinnosti zák. č. 121/2000 Sb., a aniž by toto právní posouzení následně zohlednil ve svém závěru o důvodnosti žalovanou vznesené námitky promlčení žalobcem uplatněného nároku, je právní posouzení věci odvolacím soudem neúplné, a tudíž nesprávné. Odvolacímu soudu uložil, aby v dalším řízení na základě upřesněných skutkových zjištění provede vzhledem k žalovanou vznesené námitce promlčení řádné právní posouzení žalobcem uplatněného nároku, přičemž vezme v úvahu všechny zjištěné okolnosti, za kterých k případnému promlčení práva žalobce došlo, stejně jako okolnosti vznesení této námitky ze strany žalované.

Posouzení věci odvolacím soudem

11. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal podle § 212 a násl. o. s. ř. rozsudek soudu prvního stupně v rozsahu zbývajících částí výroku I. soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že odvolání žalované důvodné není.
12. Žalobce v žalobě od počátku tvrdil, že je autorem architektonického díla – skleníku Fata Morgana, které vzniklo na základě smlouvy o dílo č. 0811/96 ze dne 8. 11. 1996. Na základě této smlouvy o dílo žalobce vytvořil projektovou dokumentaci k realizaci tohoto díla, kterou předal žalované. Žalovaná (a následně jeho právní nástupce HL. město Praha) na základě této projektové dokumentace pokračovala ve výstavbě samotné stavby. To, že autorem díla je žalobce, nebylo mezi účastníky sporné.
13. Žalovaná zpochybňovala, že by vlastní projektová dokumentace byla vůbec autorským dílem. Učinila nesporným, že byla uzavřena smlouva o vytvoření díla podle obchodního zákoníku, žalobce pak části této smlouvy nedostál, proto žalovaná odstoupila od této části smlouvy. Žalovaná za dílo, které si u žalobce objednala, zaplatila, tvrdila, že i za jeho užití, žalobce dodal projektovou dokumentaci pro stavební povolení. Tato je ve vlastnictví žalované a může s ní tedy nakládat. Pokud předala toto dílo jiným odborným subjektům za účelem realizace díla, nemůže se jednat o neoprávněné užití. Co se týče nároku na vydání bezdůvodného obohacení, pak by to muselo být pouze za to, že žalovaná neoprávněně nakládala s dílem tak, jak se domáhá žalobce v rámci určovacího nároku. Časově však k tomu mělo dojít za účinnosti zákona č. 35/1965 Sb., takže se nemůže o takový nárok jednat, mohlo by se jednat pouze o odměnu, která by autorovi náležela, ale

ta by měla vyplývat z uzavřené smlouvy. Žalovaná opakovaně namítala promlčení nároku na zaplacení, ať již odměny nebo vydání bezdůvodného obohacení, stejně tak promlčení nároku na zadostiučinění v penězích.

14. Odvolací soud, vázán názorem soudu dovolacího, opětovně zhodnotil skutkové okolnosti případu, a dospěl k následujícím závěrům.
15. V řízení již bylo pravomocně zjištěno, že žalovaná do autorského díla žalobce neoprávněně zasáhla (srov. rozhodnutí soudu prvního stupně č. j. 32 C 108/2005-1072, navazující rozhodnutí odvolacího soudu č. j. 5 Co 96/2016-1148 a následné rozhodnutí soudu dovolacího sp. zn. 30 Cdo 3055/2018) i Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 635/19), a jelikož tímto zásahem vznikla žalobci nemajetková újma, náleží žalobci náhrada v penězích.
16. Tento zásah soud prvního stupně spatřoval v tom, že žalovaná v další výkonové fázi stavby skleníku Fata Morgana použila dílo žalobce – projektovou dokumentaci stavby pro stavební povolení (PD) pro další řízení, když pro tuto výkonovou fázi řízení dílo využila a pozměnila, aniž by k takovému zásahu měla souhlas autora, tedy žalobce.
17. Dílo samo bylo vytvořeno žalobcem na základě smlouvy o dílo č. 0811/96 ze dne 8. 11. 1996 uzavřené se žalovanou a bylo tvořeno projektovou dokumentací k realizaci tohoto díla, kterou předal žalované. To, že dílo bylo žalované předáno bez vad a svým obsahem je dílem autorským (tedy splňuje jeho definiční znaky) již bylo řešeno ve shora citovaném rozhodnutí odvolacího soudu č. j. 5 Co 96/2016-1148, kdy soud vyšel především ze závěrů znaleckého posudku znalce Boháče (VUT) a dalších skutkových závěrů učiněných v průběhu řízení jak před soudem prvního stupně, tak soudem odvolacím. To, že autorem díla je žalobce, nebylo mezi účastníky sporné.
18. Žalovaná (a následně jeho právní nástupce Hl. město Praha, pouze však v pozici investora stavby) na základě této projektové dokumentace pokračovala ve výstavbě samotné stavby. Pro účely posouzení použití díla není podstatné, že žalovanou v pozici investora stavby nahradil od dubna 2001 Hl. město Praha (MHMP), jelikož k užití díla žalovanou při zpracování další fáze projektové dokumentace stavby došlo v období od 11/1997 do 7/2000. V řízení před soudem prvního stupně bylo totiž prokázáno, že žalovaná s (autorským) dílem zacházela i jiným způsobem, než účelem vymezeným smlouvou. Dílo, případně jeho části ve formě jednotlivých výkresů projektové dokumentace, využila žalovaná pro zpracování „upravené“ projektové dokumentace, podle které pozměněné (stavební) dílo následně realizovala, což bylo prokázáno znaleckým posudkem znaleckého ústavu Vysokého učení technického v Brně č. 1/2015, zadaného soudem prvního stupně. Z tohoto posudku vyplývá, že k užití díla došlo při zpracování PD v různých částech realizační projektové dokumentace zpracované společností Chemoprag, s.r.o. pro žalovanou v období od 11/1997 do 7/2000, kdy např. z původních výkresů byly odstraněny autorizační znaky a jméno zpracovatele a byly nahrazeny značením novým.

K základu nároku

19. Podle § 3 zákona č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (dále jen „aut. zák.“) předmětem autorského práva jsou také nová díla původní, která vznikla osobitým tvůrčím zpracováním díla jiného.
20. Podle § 27 aut. zák. smlouvou o vytvoření díla se zavazuje autor vytvořit pro objednatele za odměnu literární, vědecké nebo umělecké dílo a uděluje svolení, aby objednatel díla užil k účelu smlouvou vymezenému. Autor je povinen vytvořit dílo osobně ve stanovené lhůtě. Není-li dohodnuto jinak, vznikne autorovi nárok na sjednanou odměnu odevzdáním díla. Má-li dílo vady, které brání, aby mohlo být dílo užito k účelu smlouvou stanovenému, může objednatel od smlouvy odstoupit. Jsou-li vady odstranitelné, může objednatel od smlouvy odstoupit jen tehdy, jestliže autor vady neodstraní v přiměřené lhůtě, kterou mu objednatel k tomu účelu poskytl. Ustanovení § 23 odst. 2 platí obdobně pro smlouvu o vytvoření díla.

21. Podle § 13 odst. 1 aut. zák. při každém užití díla náleží autorovi, s výjimkami uvedenými v § 15, autorská odměna.
22. Podle názoru odvolacího soudu si smlouvou o dílo č. 0811/96 účastníci sjednali smlouvu, jejímž předmětem je vytvoření architektonického díla. Výsledkem splnění tohoto závazku měl být hmotný substrát, tedy projektová dokumentace pro stavební povolení. Jejich závazek se pak řídil ust. § 27 odst. 1 aut. zák., s ohledem na datum uzavření smlouvy dne 8. 11. 1996.
23. K dalšímu užití díla žalovanou, jak vyplývá z provedeného dokazování zejména znaleckým posudkem shora citovaným a částmi projektové dokumentace pro provedení stavby zpracované v období od 11/1997 do 7/2000 společností Chemoprag, s.r.o. pro žalovanou, došlo tedy v období od 11/1997 do 7/2000.
24. Žalovaná sice tvrdila, že pokud si u žalobce dílo objednala, zaplatila, pak tato je ve vlastnictví žalované a může s ním tedy nakládat. Pokud předala toto dílo jiným odborným subjektům za účelem realizace díla, nemůže se jednat o neoprávněné užití. Tento názor je však nesprávný a zcela opomíjí účel, ke kterému bylo dílo vytvořeno a který byl uveden v smlouvě o dílo č. 0811/96.
25. Předmětem této smlouvy mělo být vytvoření projektové dokumentace pro stavební povolení s tím, že oba účastníci této smlouvy předpokládali, že poté bude u žalobce objednáno vytvoření prováděcí projektové dokumentace. K tomu však nedošlo a žalovaná si další fáze PD objednala od společnosti Chemoprag, s.r.o., k čemuž žalovaná využila původní PD od žalobce, včetně využití původního architektonického návrhu (myšlenky). Pak je zřejmé, že jakékoliv další užití díla podle § 14 odst. 1 a odst. 2 aut. zák. (*užít díla, pokud to není dovoleno přímo zákonem, lze jen se svolením autora. Svolení k užití díla uděluje autor smlouvou. Autorovo oprávnění vyplývající ze zákona nemůže být dohodou stran vyloučeno ani zkráceno*) nemůže být užitím jiným než užitím neoprávněným, pokud souhlas žalobce s užitím díla u žalované chyběl.
26. Proto odvolací soud, vázán zde názorem soudu dovolacího, uzavřel, že dalším užitím díla žalovanou, bez souhlasu žalobce, jako autora, v rozsahu shora uvedeném, došlo v období od 7/1997 do 7/2000 k neoprávněnému užití díla, vytvořeného žalobcem.
27. Jelikož až do 30. 11. 2000 byl stále účinný zákon č. 35/1965 Sb., přičemž právní vztahy vzniklé do tohoto data a práva a povinnosti z nich vzniklé se řídí tímto zákonem (srov. § 106 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb.), je nutné věc právně posoudit podle tohoto právního předpisu. Proto v souvislosti s neoprávněným užitím předmětného díla, ke kterému došlo do shora uvedeného data, činností žalované, vzniklo žalobci právo na zaplacení autorské odměny podle § 13 odst. 1 zák. č. 35/1965 Sb. v rozsahu, ve kterém dosud nebyla žalobci uhrazena.
28. Je zřejmé, že pokud v řízení před soudem prvního stupně i soudem odvolacím v rámci dokazování bylo soudem provedeno několik znaleckých posudků (poslední např. od VUT), pak nelze dospět k závěru, že je namístě určit výši nároku volnou úvahou, jak učinil soud prvního stupně. § 136 o. s. ř. lze použít pouze za situace, kdy „výši nároků lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo nelze ji zjistit vůbec. Navíc, volnou úvahu lze použít pouze „po zjištění skutečností, které umožňují porovnat srovnatelné (obdobné) případy v daném místě a čase, resp. které umožňují kvantitativní posouzení srovnatelných (obdobných) souvislostí, jež musí být podloženy logickým a v rozhodnutí pečlivě odůvodněným úsudkem soudu“ (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 22. 1. 2015, sp. zn. 22 Cdo 3012/2012, nebo ze dne 6. 1. 2010, sp. zn. 30 Cdo 5359/2007, odkazující na rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2625/2007, a ze dne 9. 4. 2009, sp. zn. 28 Cdo 418/2009).
29. S ohledem na tento závěr a skutečnost, že v průběhu řízení se vyskytovaly rozdíly v závěrech znalců (VUT, Boháč) a i odborných komor (Česká komora architektů), odvolací soud doplnil dokazování o další, revizní, znalecký posudek soudem ustanoveného znalce Ing. arch. Sapáka.

30. Ze znaleckého posudku a výsledku znalce odvolací soud vzal za prokázané, že znalec je toho názoru, že s ohledem na skutečnost, že předmětem posouzení je projektová dokumentace stavby, která je jedinečná a výjimečná, nelze použít standardní postupy a kritéria. Přirovnal posuzovanou stavbu svou výjimečností k jiným souzeným věcem (Letiště Praha, Justiční areál v Brně), kde též použil atypický způsob zjištění výše odměny architekta, právě protože nelze použít „běžné“ postupy. Tím při svém výsledku vysvětlil i předchozí dotaz odvolacího soudu (usnesení na čl. 1495), kterým byl vyzván k vysvětlení, proč pojem „obvyklý“ použil i na cenu samotné stavby, ve které bylo autorské dílo ztělesněno.
31. Z tohoto znaleckého posudku znalce Ing. arch. Sapáka č. SZP Cv III. /22 ze dne 10. 3. 2022 (čl. 1494) a jeho výsledku pak vzal odvolací soud za prokázané, že obvyklá výše autorské odměny, tedy toho, co by musela žalovaná uhradit, činí 268 334 Kč.
32. Výše této odměny byla proto určena odvolacím soudem podle znaleckého posudku znalce Sapáka, jako obvyklá výše autorské odměny ve výši 268 334 Kč.
33. Pro úplnost odvolací soud podotýká, že si je vědom skutečnosti, že znalec Sapák se vyjadřoval k obvyklé výši licenční odměny, což je cena, za kterou lze získat souhlas autora s užitím díla. Je však toho názoru, že již s ohledem na délku řízení před soudy a náklady v tím spojené by nebylo ekonomické „upřesňovat“ rozdíl mezi výší odměny autora za užití díla a výší licenčního poplatku formou dalšího znaleckého zkoumání. Je toho názoru, že tato výše by byla fakticky shodná, proto i ze zjištění znalce Sapáka odvolací soud vycházel.

K otázce promlčení

34. Podle § 101 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „obč. zák.“) pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.
35. Podle § 3 obč. zák. výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.
36. Počátek běhu promlčecí doby je určen buď objektivně, nebo subjektivně. Obecně určeným objektivním počátkem běhu promlčecí doby je den, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (actio nata) - § 101 obč. zák. Za takový den se považuje den, kdy právo mohlo být poprvé uplatněno u soudu. Objektivnost určení počátku vyplývá z použitého obratu, že „právo mohlo být vykonáno“. Proto není rozhodující, zda oprávněný skutečně mohl své právo vykonat, či mu v tom bránila určitá překážka subjektivní povahy nebo o existenci práva vůbec nevěděl (srov. komentář ASPI).
37. První objektivní možnost výkonu práva ve smyslu ustanovení § 563 obč. zák. je dána okamžikem, kdy věřitel nejdříve mohl o splnění požádat. V těchto případech je třeba považovat za okamžik rozhodný pro počátek běhu promlčecí doby den bezprostředně následující dni, ve kterém dluh vznikl, a nikoliv až den, kdy došlo ke splatnosti dluhu. Z objektivní povahy obecné promlčecí doby podle § 101 obč. zák. vyplývá, že z hlediska jejího počátku, plynutí a konce je irelevantní ta okolnost, zda věřitel o právu, které může uplatnit, nevěděl. Důvody, pro které se věřitel o vzniku svého práva včas nedozvěděl, na počátek běhu objektivní promlčecí doby vliv nemají (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2002, sp. zn. 33 Odo 665/2002).
38. S ohledem na skutečnost, že k zásahu do díla došlo k rozmezí 7/1997 do 7/2000 použitím projektové dokumentace žalobce žalovanou při dalších výkonových fázích díla a datum podání žaloby dne 11. 12. 2015, nelze než uzavřít, že objektivní tříletá promlčecí doba uplynula před podáním žaloby.
39. Pokud jde o subjektivní promlčecí dobu, zde je odvolací soud názoru, že ta uplynout nemohla. Z provedeného dokazování totiž vyplývá, že žalobce se s finální podobou stavby mohl seznámit až po jejím otevření v roce 2004 a žaloba byla podána v roce 2005, nelze souhlasit s argumentací

žalované, že tříletá subjektivní lhůta, již uplynula. Nelze totiž připustit, aby subjektivní promlčecí lhůta uplynula, aniž by se autor o deliktu žalované – porušování svých práv dozvěděl, a to z důvodu, že mu byl odepřen žalovanou přístup na stavbu. Pro počátek běhu subjektivní promlčecí doby totiž není podstatná pouze předpokládaná vědomost, ale skutečně prokazatelná vědomost, tedy až konkrétní zjištění žalobce.

40. S ohledem na výše uvedené, se odvolací soud zabýval námitkou žalobce, že námitka promlčení vznesená žalovanou je v rozporu s dobrými mravy.
41. Obecně platí, že dobrým mravům (§ 3 odst. 1 obč. zák.) zásadně neodporuje, namítá-li někdo promlčení práva uplatňovaného vůči němu, neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným, a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje. Uplatnění námítky promlčení by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku na plnění v důsledku uplynutí promlčecí doby byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2016, sp. zn. 33 Cdo 2244/2015).
42. Otázka rozporu s dobrými mravy byla vyššími soudy opakovaně řešena se závěrem, že institut dobrých mravů korektivem, který umožňuje soudu, aby nevyhověl žalobě, která je sice důvodná, avšak jsou tu jiné okolnosti, v jejichž světle by výkonem takového práva nastala výrazná nespravedlnost. Smyslem tohoto ustanovení je tedy zamezit výkonu práva, který sice odpovídá zákonu, avšak odporuje dobrým mravům, jež lze definovat jako souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. června 1997, sp. zn. 3 Cdo 69/96, publikovaný v časopise Soudní judikatura 8/1997 pod č. 62). Není vyloučeno, že po zvážení okolností případu i takový výkon práva, který odpovídá zákonu, může být shledán v rozporu s dobrými mravy, a že mu proto bude soudem odepřena právní ochrana. Přitom stačí, že výkon práva je (objektivně posuzováno) v rozporu s dobrými mravy, aniž by bylo relevantní zavinění jednatelce, resp. vědomí si takového rozporu s dobrými mravy (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. února 2015, sp. zn. 25 Cdo 3419/2014).
43. Z provedeného dokazování vyplývá, že to byla žalovaná, která vědomě nejenom že odepřela autorovi díla přístup na stavbu (čímž mu odepřela jeho právo na autorský dozor, který je běžný u architektonického díla), ale zcela vědomě použila původní projektovou dokumentaci zpracovanou žalobcem pro další výkonové fáze stavby, přičemž si byla vědoma, že tak činí bez souhlasu autora, tedy žalobce. Lze tedy konstatovat, že v případě uplatnění námítky promlčení by to byla žalovaná, která by profitovala ze svého nepoctivého jednání (*nemo turpitudinem suam allegare potest*). Nelze totiž přehlédnout, že žalovaná neplatně odstoupila od původní smlouvy o dílo, v průběhu celé stavby opakovaně neumožňovala žalobci vykonávat jeho práva podle § 12 aut. zák., zejména jeho právo na nedotknutelnost svého díla, a je-li dílo užíváno jinou osobou, aby se tak dělo způsobem snižujícím hodnotu díla, a to způsobem který je v rozporu se základními ústavními principy právního státu, zejména právem na ochranu majetku. Zde lze též zdůraznit, že žalovaná není prostým podnikatelem, ale je institucí zřízenou veřejnoprávní korporací, obcí, kde lze předpokládat vyšší úroveň právního povědomí.
44. Při posouzení otázky vědomosti závažného jednání žalované, která by jinak profitovala ze svého nepoctivého jednání, a vznesené námítky promlčení, odvolací soud též zohlednil eurokonformní výklad čl. 13 směrnice 2004/48/ES podle kterého členské státy zajistí, aby příslušné soudní orgány na žádost poškozeného nařídily porušovateli práv vykonávajícímu činnost, o níž věděl nebo

rozumně vědět měl, že porušuje práva, zaplatit nositeli práv náhradu škody (*příčemž směrnice nerozlišuje mezi škodou, nemajetkovou újmou ani bezdůvodným obohacením*) odpovídající skutečné újmě, kterou skutečně utrpěl v důsledku porušení práva, přičemž při stanovení náhrady škody soudní orgány a) přihlédnou ke všem vhodným aspektům, jako jsou nežádoucí hospodářské důsledky, včetně ztráty zisku, kterou poškozený utrpěl, k neoprávněným ziskům porušovatele práv a případně i k jiným než hospodářským hlediskům, jako je morální újma způsobená nositeli práv porušovatelem; nebo b) jako alternativu k písmenu a) mohou ve vhodných případech stanovit náhradu škody jako paušální částku na základě takových hledisek, jako je alespoň výše licenčních poplatků nebo poplatků, které by musely být zaplacený, kdyby porušovatel práv požádal o udělení oprávnění k užívání příslušných práv duševního vlastnictví.

45. Při tomto posouzení nelze též přehlédnout postavení žalobce jako slabší strany (byť si je odvolací soud vědom, že § 433 o. z. použít nelze). Korektiv dobrých mravů totiž nevylučuje posouzení, zdali na právní poměry stran nedopadá možnost ochrany slabší strany. V projednávané věci z provedeného dokazování vyplývá, že žalovaná dlouhodobě a opakovaně vystupovala ve vztahu mezi žalobcem a žalovanou, jako silnější strana, když úmyslně opomíjela práva autora, jak majetková, tak osobnostní nebo se snažila ze závazkového vztahu dovodit (v mnoha soudních řízeních) buď nesplnění závazku žalobcem nebo požadovala vrácení úhrady již zaplacené ceny díla.
46. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že uplatnění námitky promlčení ze strany žalované, bylo v rozporu s dobrými mravy, veden přitom shora uvedenými skutkovými zjištěními.
47. Zohlednil přitom zejména závěry uvedenými v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. května 2016, sp. zn. 30 Cdo 4630/2015-433, o tom, že úsudek soudu musí být podložen důkladnými skutkovými zjištěními a současně má přesvědčivě dokládat, že tato zjištění dovolují v konkrétním případě závěr, že výkon práva je skutečně v rozporu s dobrými mravy.
48. Proto byl rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. změněn podle § 220 o. s. ř. tak, že žalobci soud přiznal 268 334 Kč jako obvyklou výši autorské odměny, tedy toho, co by musela žalovaná uhradit.
49. S ohledem na prodlení žalované s úhradou autorské odměny odvolací soud žalobci přiznal i úroky z prodlení od 11. 11. 2005, tedy od data následujícího po doručení výzvy k úhradě částky požadované žalobou.
50. S ohledem na změnu napadeného rozhodnutí odvolací soud nově rozhodoval o náhradě nákladů řízení (§ 224 odst. 2 o. s. ř.) a o náhradě nákladů odvolacího řízení.
51. Vyšel přitom z § 142 odst. 3 ve spojení s § 211 o. s. ř., a z toho, že žalobce byl co do základu úspěšný, jelikož výše nároku závisela na úvaze soudu (přiměřené zadostiučinění) nebo znaleckém posudku (autorská odměna).
52. Tyto náklady jsou pak tvořeny náklady spojenými s řízením:
 - a) před soudem prvního stupně do jeho prvního rozhodnutí ze dne 8. 12. 2008, č. j. 32 C 108/2005-166. Zde se nejprve jedná o uhrazený soudní poplatek ve výši 66 530 Kč.
53. Dále je tvoří odměna za zastoupení advokátem v celkové výši 65 900 Kč. Tato částka se skládá z odměny ve výši 18 000 Kč za 3 úkony právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 8. 2006 (převzetí věci, podání žaloby ze dne 2. 8. 2005 a rozšíření žaloby ze dne 1. 2. 2006), se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 6 000 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 298 334 Kč (268 334 Kč a 30 000 Kč dle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 8. 2006); a dále z odměny ve výši 47 900 Kč za 5 úkonů právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 9. 2006 (upřesnění žaloby z 20. 2. 2007, jednání před soudem dne 25. 7. 2007, podání ze dne 3. 10. 2007 a jednání před soudy dne 21. 5. 2008 a dne 8. 12. 2008), se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 580 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty

318 334 Kč (268 334 Kč a 50 000 Kč, dle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu, ve znění účinném od 1. 9. 2006).

54. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů v celkové výši 1 725 Kč, a to za 3 úkony právní služby po 75 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu (ve znění účinném do 31. 8. 2006) a za 5 úkonů právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu (ve znění účinném od 1. 9. 2006), a náhrada 21 % DPH ve výši 14 201,25 Kč (z částky 67 625 Kč). Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 148 356,25 Kč.
55. Odvolací soud se ztotožňuje se závěry soudu prvního stupně, že několik úkonů právní služby žalobce (podání z 10. 4. a 9. 5. 2007 a podání ze 4. 11. 2008) nelze považovat za potřebné, jelikož pouze doplňovala předchozí podání žalobce a zejména tím, že žalobce dlouho neměl ujasněno, co bude předmětem řízení. Účelným úkonem právní služby shledal odvolací soud podání žalobce ze dne 20. 2. 2007, a to na rozdíl od soudu prvního stupně.
- b) před odvolacím soudem do jeho prvního rozhodnutí ze dne 25. 8. 2009, č. j. 3 Co 26/2009-212. Zde se nejprve jedná o uhrazený soudní poplatek ve výši 66 530 Kč.
56. Náklady dále tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 38 320 Kč, a to za 4 úkony právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu (odvolání ze dne 13. 1. 2009, doplnění odvolání ze dne 9. 2. 2009, vyjádření ze dne 17. 8. 2009 a jednání před odvolacím soudem dne 25. 8. 2009) se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 580 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 318 334 Kč (268 334 Kč a 50 000 Kč, podle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu).
57. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 1 200 Kč, a to za 4 úkony právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 8 299,20 Kč (z částky 39 520 Kč). Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 114 349,20 Kč.
58. Odvolací soud se neztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že doplnění odvolání ze dne 9. 2. 2009 není potřebným k účelnému uplatňování práva. Zde je třeba vzít v potaz, že se jedná o skutkově i právně složitý spor, a proto má zde své opodstatnění podání blanketního odvolání a jeho následné doplnění.
- c) před soudem prvního stupně do jeho druhého rozhodnutí ze dne 6. 11. 2011, č. j. 32 C 108/2005-325.
59. Náklady tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 71 850 Kč, a to za 7,5 úkonů právní služby dle § 11 odst. 1 a 2 advokátního tarifu /vyjádření ze dne 13. 4. 2010, jednání před soudem dne 5. 5. 2010, jednání před soudem dne 13. 10. 2010 (nad 2 hod.), závěrečný návrh žalobce z 28. 12. 2010, jednání před soudem dne 5. 1. a 6. 1. 2011 a námitky proti protokolaci (1/2 sazba)/ se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 580 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 318 334 Kč (268 334 Kč a 50 000 Kč, podle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu).
60. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 2 400 Kč, a to za 8 úkonů právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 16 096,50 Kč (z částky 74 250 Kč). Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 90 346,50 Kč.
61. Soud prvního stupně nejspíše omylem započítal dvakrát jednání před soudem ze dne 5. 5. 2010, jež ale netrvalo více než dvě hodiny – sám soud prvního stupně poukazuje na 1 hodinu 40 minut. Správně bylo přihlédnuto k trvání jednání dne 13. 10. 2010 nad tuto časovou hranici.
- d) před odvolacím soudem do jeho druhého rozhodnutí ze dne 19. 2. 2013, č. j. 3 Co 79/2011-523.
62. Náklady tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 76 640 Kč, a to za 8 úkonů právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu (odvolání ze dne 24. 2. 2011, doplnění odvolání ze dne 25. 3. 2011, jednání před odvolacím soudem dne 15. 5. 2012, vyjádření žalobce z 13. 8. 2012, jednání před odvolacím soudem dne 20. 11. 2012, vyjádření žalobce z 29. 11. 2012 a z 11. 2. 2013 a jednání před odvolacím soudem dne 12. 2. 2013) se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 580 Kč, což

je vypočteno z tarifní hodnoty 318 334 Kč (268 334 Kč a 50 000 Kč, podle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu).

63. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 2 400 Kč, a to za 8 úkonů právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 16 598,40 Kč (z částky 79 040 Kč). Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 95 638,40 Kč.
64. Odvolací soud se neztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že doplnění odvolání ze dne 25. 3. 2011 není potřebným k účelnému uplatňování práva. Zde je třeba vzít v potaz, že se jedná o skutkově i právně složitý spor, a proto má zde své opodstatnění podání blanketního odvolání a jeho následné doplnění. Souhlasit s uvedeným závěrem soudu prvního stupně lze jen ohledně doplnění ze dne 3. 5. 2012.
65. Dále je třeba uvést, že soud prvního stupně do nákladů odvolacího řízení nesprávně zahrnul soudní poplatek za odvolání ve výši 78 900 Kč, přičemž odvolací soud ve spisu nenalezl výzvu k úhradě a ani záznam o jeho úhradě. Je také nutné poukázat na tehdy účinné znění bodu 2. poznámek Sazebníku poplatků (nyní § 6a odst. 5 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích); ostatně v obdobném duchu se nejspíše nese poznámka v předkládací zprávě pod čl. 351 spisu. Pokud skutečně došlo k úhradě soudního poplatku na základě nesprávné výzvy (což z obsahu spisu nevyplyvá), je na žalobci, aby postupoval dle příslušných ustanovení zákona o soudních poplatcích a požádal soud prvního stupně o vrácení této částky.
- e) před soudem prvního stupně do jeho třetího rozhodnutí ze dne 21. 4. 2016, č. j. 32 C 108/2005-1072. Zde se nejprve jedná o zálohu 20 000 Kč na znalecký posudek, kterou žalobce uhradil dne 14. 2. 2014 na základě usnesení soudu prvního stupně ze dne 6. 2. 2014, č. j. 32 C 108/2005-643.
66. Náklady dále tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 167 650 Kč, a to za 15 úkonů právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu /vyjádření žalobce z 5. 6. 2013, vyjádření žalobce k součinnosti se znalcem ze dne 4. 6. 2014 včetně doplnění ze dne 16. 7. 2014, návrh na dokazování ze dne 25. 8. 2014, vyjádření žalobce ze dne 4. 3. 2015 k vyjádření žalovaného ke znaleckému posudku (soud prvního stupně tento úkon nepřiznal), jednání před soudem dne 3. 6. 2015 (nad 2 hodiny – 2 úkony), vyjádření žalobce ze 14. 12. 2015, jednání před soudem dne 16. 12. 2015 (celkem 6 hod. 45 min. – 4 úkony), vyjádření žalobce z 15. 3. 2016, jednání před soudem dne 6. 4. 2016, závěrečný návrh z 11. 4. 2016 a jednání před soudem dne 21. 4. 2016/ a dále za 5 úkonů právní služby dle § 11 odst. 2 advokátního tarifu s poloviční sazbou /procesní vyjádření žalobce z 15. 12. 2014 (soud prvního stupně tento úkon vůbec nehodnotil), námitky k protokolaci z 29. 9. 2015, vyjádření žalobce k návrhu žalovaného na doplnění protokolace ze dne 26. 10. 2015, námitky k protokolaci ze 7. 12. 2015 s opakujícím se vyjádřením k věci, námitky proti protokolaci ze dne 1. 2. 2016/, tedy 17,5 úkonů právní služby se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 580 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 318 334 Kč (268 334 Kč a 50 000 Kč, podle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu).
67. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 6 000 Kč, a to za 20 úkonů právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 36 466,50 Kč (z částky 173 650 Kč). Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 230 116,50 Kč.
- f) před odvolacím soudem do jeho třetího rozhodnutí ze dne 26. 2. 2018, č. j. 5 Co 96/2016-1148.
68. Náklady tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 28 740 Kč, a to za 3 úkony právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu /odvolání žalobce ze dne 6. 6. 2016, doplnění odvolání ze dne 29. 8. 2016, jednání před odvolacím soudem dne 26. 2. 2018 (necelé dvě hodiny) / se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 580 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 318 334 Kč (268 334 Kč a 50 000 Kč, podle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu).

69. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 900 Kč, a to za 3 úkonů právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 6 224,40 Kč (z částky 29 640 Kč). Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 35 864,40 Kč.
70. Odvolací soud se neztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že doplnění odvolání ze dne 29. 8. 2016 není potřebným k účelnému uplatňování práva. Zde je třeba opět vzít v potaz, že se jedná o skutkově i právně složitý spor, a proto má zde své opodstatnění podání blanketního odvolání a jeho následné doplnění. Souhlasit s uvedeným závěrem soudu prvního stupně lze jen ohledně podání z 22. 2. 2018.
g) před dovolacím soudem do jeho rozhodnutí ze dne 11. 12. 2018, č. j. 30 Cdo 3055/2018-1188.
71. Náklady tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 9 580 Kč, a to za 1 úkon právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu (vyjádření k dovolání ze dne 24. 10. 2018) se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 580 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 318 334 Kč (268 334 Kč a 50 000 Kč, podle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu).
72. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 300 Kč, a to za 1 úkon právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 2 074,80 Kč (z částky 9 880 Kč). Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 11 954,80 Kč.
h) před soudem prvního stupně do jeho čtvrtého rozhodnutí ze dne 4. 12. 2020, č. j. 32 C 108/2005-1072.
73. Náklady tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 98 490 Kč, a to za 10 úkonů právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu /jednání před soudem dne 26. 2. 2019, vyjádření ze dne 27. 3. 2019, vyjádření ze dne 25. 6. 2019 (soud prvního stupně tento úkon nepřiznal), jednání před soudem dne 12. 11. 2019, vyjádření ze dne 3. 12. 2019, vyjádření ze dne 4. 2. 2020 (soud prvního stupně tento úkon nepřiznal), jednání před soudem dne 7. 2. 2020 (nad 2 hodiny – 2 úkony), vyjádření ze dne 16. 3. 2020 a jednání před soudem dne 24. 11. 2020/ a dále za 1 úkon právní služby dle § 11 odst. 2 advokátního tarifu s poloviční sazbou (vyhlášení rozsudku na jednání dne 4. 12. 2020), tedy 10,5 úkonů právní služby se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 380 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 268 334 Kč podle § 7 advokátního tarifu.
74. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 3 300 Kč, a to za 11 úkonů právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 21 375,90 Kč (z částky 101 790 Kč). Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 123 165,90 Kč.
75. Odvolací soud se neztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že vyjádření žalobce ze dne 25. 6. 2019 a 4. 2. 2020 by byla nepotřebnými k účelnému uplatňování práva. Zde je třeba vzít v potaz, že se jednalo o reakci na vyjádření žalovaného, přičemž nelze přehlížet, že se zde jedná o skutkově i právně složitý spor. Souhlasit s uvedeným závěrem soudu prvního stupně lze jen ohledně vyjádření ze dne 5. 8. 2019.
ch) před odvolacím soudem do jeho čtvrtého rozhodnutí ze dne 18.10.2022, č. j. 3 Co 24/2021-1530.
76. Náklady tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 32 830 Kč, a to za 3 úkony právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu (vyjádření k odvolání žalovaného ze dne 6. 4. 2021, vyjádření ze dne 16. 5. 2022 a jednání před odvolacím soudem dne 18. 10. 2022) a dále za úkon právní služby dle § 11 odst. 2 advokátního tarifu s poloviční sazbou (procesní odvolání ze dne 15. 1. 2021), tedy 3,5 úkonů právní služby se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 380 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 268 334 Kč podle § 7 advokátního tarifu.
77. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 1 200 Kč, a to za 4 úkonů právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 7 146,30 Kč (z částky 34 030 Kč). Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 41 176,30 Kč.
před dovolacím soudem do rozhodnutí č. j. 23 Cdo 1031/2023-1589.

78. Náklady tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 9 380 Kč, a to za 1 úkon právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu (vyjádření k dovolání ze dne 24. 10. 2018) se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 380 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 268 334 Kč, podle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu.
79. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 300 Kč, a to za 1 úkon právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 2 032,80 Kč. Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 11 712,80 Kč.
j) před odvolacím soudem
80. Náklady tvoří odměna za zastoupení advokátem ve výši 18 760 Kč, a to za 2 úkony právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu (vyjádření ze dne 28. 2. 2024, účast na jednání odvolacího soudu) se sazbou mimosmluvní odměny ve výši 9 380 Kč, což je vypočteno z tarifní hodnoty 268 334 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 a § 12 odst. 3 advokátního tarifu.
81. Dále je tvoří náhrada režijních paušálů ve výši 300 Kč, a to za 2 úkony právní služby po 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, a náhrada 21 % DPH ve výši 4 065,60 Kč. Celkem se jedná v tomto řízení o náklady ve výši 23 425,60 Kč.
82. Celkově tak náklady žalobce ve všech dosavadních řízeních, a to včetně tohoto odvolacího řízení, činí 926 106,65 Kč.
83. K otázce aplikace § 150 o. s. ř. lze uvést, že odvolací soud se neztotožňuje se soudem prvního stupně, že by zde byly dány důvody hodné zvláštního zřetele pro (byť i částečnou) aplikaci § 150 o. s. ř.
84. Tyto důvody nelze spatřovat v tom, že byl žalovaný nárok řádně a přesně specifikován až na konci roku 2019, neboť nelze přehlížet roli soudů ve sporném řízení, jelikož k této specifikaci došlo na základě pokynu odvolacího soudu prvního stupně.
85. Stejně tak tímto důvodem nemůže být existence nehospodárných či neúspěšných úkonů právní služby pro žalobce, neboť takové úkony lze pouze považovat za neúčelné, a proto nemohly být žalobci přiznány. Z obsahu spisu se pak nepodávají jiné důvody hodné zvláštního zřetele, jež by ospravedlňovaly aplikaci § 150 o. s. ř.
86. Pokud jde o náhradu nákladů vzniklých státu, odvolací soud o nich výrokem III. při vyhlášení rozhodnutí rozhodl s tím, že uvedení výše nákladů vzniklých státu si vyhradil uvést v písemném vyhotovení rozhodnutí. Po vyhlášení rozhodnutí však odvolací soud dotazem na soud prvního stupně zjistil, že oba účastníci povinnost uloženou jim výrokem III. předchozího rozhodnutí odvolacího soudu č. j. 3 Co 24/20121-1530 splnili, přestože toto rozhodnutí bylo dovolacím soudem zrušeno. Proto určil, že výše povinnosti k náhradě nákladů státu v obou případech činí 0 Kč.

Poučení:

Dovolání proti tomuto rozhodnutí lze podat za podmínek ust. § 237 a následujících o. s. ř. ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat pouze dovolací soud.

Praha 6. března 2024

JUDr. Roman Horáček, Ph.D., v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Lucie Silbernaglová.